

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС УКРАЇНИ

В процесі реалізації концепції реформування системи правоохоронних органів було реформовано Експертну службу МВС України, яка згідно з наказом МВС України від 3 листопада 2015 року № 1343 «Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України» є системою державних спеціалізованих установ судової експертизи, що підпорядковується Міністру внутрішніх справ України і діяльність якої спрямовується та координується Міністерством внутрішніх справ України [1]. Таким чином, всі НДЕКЦ тепер підпорядковані Державному науково-дослідному експертно-криміналістичному центру МВС України з прямим підпорядкуванням МВС України, а не обласним управлінням поліції, а отже працівники Центрів не мають спеціальних звань поліції, що суттєво змінило характер службової діяльності експертів-криміналістів, які до цього, зазвичай, були працівниками міліції. Як наслідок, слідчі підрозділи, що увійшли до складу центрального органу виконавчої влади – Національної поліції та експертні підрозділи, що залишилися у складі Експертної служби під патронатом МВС, втратили організаційний зв'язок, їх службові взаємовідносини тепер будуються виключно у формі взаємодії. Це дозволило втілити на практиці принцип незалежності Експертної служби та виключити змогу адміністративного впливу на експертів. Але треба зазначити, що реформування Експертної служби має і ряд недоліків.

До реформаторських змін одним з головних завдань експертів-криміналістів НДЕКЦ як спеціалістів було проведення огляду місця події. Для проведення цієї роботи складали графіки добових чергувань експертів у слідчо-оперативних групах, за потреби забезпечували готовність до виїзду на місце події спеціалізованих експертних груп, адже кажучи про взаємодію слідчого з експертом при дослідженні речових доказів, слід підкреслити, що вона починається ще на цьому етапі, де

експерт, виступаючи в якості фахівця-криміналіста, повинен надавати кваліфіковану консультаційну та практичну допомогу слідчому не тільки у виявленні, фіксації, вилученні доказів, а й у визначенні напрямків подальшого їх використання в розкритті та розслідуванні злочинів шляхом вирішення питань діагностичного, ситуаційного, ідентифікаційного характеру [2, с. 249].

Зараз же, для забезпечення техніко-криміналістичного супроводження досудового розслідування злочинів, зокрема під час виїзду слідчо-оперативної групи на місце злочину, наказом МВС України від 19 серпня 2015 року № 993 у структурі слідчих відділів (відділень) поліції передбачено створення секторів техніко-криміналістичного забезпечення слідчих (розшукових) дій у складі начальника сектору (для відділу), старшого інспектора-криміналіста, інспектора-криміналіста, техника-криміналіста. Вони можуть вилучати сліди та речові докази на місці події, але не мають права проводити експертизи. Проведення призначеної експертизи є завданням вже експертних територіальних підрозділів. Отже, виходить, що перебуває на місці події, взаємодіє зі слідчим під час його огляду одна особа, а проводить експертизу – інша. Також ці нововведення призвели до затягування строків виконання експертизи та лише ускладнили роботу слідчих підрозділів, оскільки районним територіальним підрозділам для проведення призначеної експертизи докази доводиться відвозити до Експертних служб, що знаходяться у обласних центрах, які були скорочені та завантажені на декілька місяців вперед.

Наразі роботу експертів НДЕКЦ під час огляду місця події регламентує Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби МВС України як спеціалістів для участі у проведенні огляду місця події, затверджена наказом МВС України від 3 листопада 2015 р. № 1339. Під час проведення огляду місця події працівники Експертної служби МВС використовують спеціалізовані пересувні лабораторії, але лише за письмовим клопотанням керівника органу досудового розслідування (як виняток – за усним клопотанням з подальшим оформленням його у письмовій формі) у разі виникнення об'єктивних обставин, пов'язаних зі вчиненням: вбивства або умисного

тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого із застосуванням вогнепальної зброї; розбійного нападу із застосуванням вогнепальної зброї з постраждалими особами; зґвалтування неповнолітньої чи малолітньої особи або такого, що спричинило особливо тяжкі наслідки; дорожньо-транспортної пригоди, під час якої загинуло двоє і більше осіб або госпіталізовано до медичних закладів п'ятеро і більше осіб; пожежі, під час якої загинуло двоє і більше осіб або госпіталізовано до медичних закладів п'ятеро і більше осіб; вибуху, загрози вибуху або виявлення саморобних вибухових пристроїв [3].

Отже, враховуючи викладене, вважаємо, що включення Експертної служби до складу Національної поліції підвищило б ефективність досудового розслідування, оскільки, як свідчить практика, інспекторів-криміналістів, які виїжджають на місце злочину, на сьогоднішній день катастрофічно не вистачає. Наприклад, на три слідчо-оперативні групи відділення поліції на добовому чергуванні може бути всього один спеціаліст, а працівник Експертної служби МВС, як вже зазначалося вище, залучається до огляду місця події тільки по тяжких і особливо тяжких злочинах, в обов'язки якого в основному входить тільки проведення експертиз. До того ж, взаємодія слідчого і працівника Експертної служби на всіх етапах розслідування злочину – важливий фактор оптимізації діяльності слідчого, тому проведення огляду місця події саме експертом сприяло б якості проведення експертиз та строкам їх виконання.

Література

1. Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 3 листопада 2015 р. № 1343 // Офіційний вісник України. – 2015. – 27 листопада (№ 92). – Ст. 3149.
2. Кобзарь С. И. Организация назначения криминалистических экспертиз и использования их результатов в расследовании преступлений: Учебное пособие / МВД Украины, Луган. гос. ун-т внутр. дел им. Э. А. Дидоренко. – Луганск: РИО ЛГУВД, 2007. – 256 с.
3. Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 3 листопада 2015 р. № 1339 // Офіційний вісник України. – 2015. – 27 листопада (№ 92). – Ст. 3148.